

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

СамДУ ректори

проф

Р.И.Халмурадов

“ ”
_____ 2022 йил

08.00.05- ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ТАРМОҚЛАРИ ИҚТИСОДИЁТИ
ИХТИСОСЛИГИ БЎЙИЧА ТАЯНЧ ДОКТОРАНТУРАГА
КИРИШ СИНОВЛАРИ УЧУН МАХСУС ИХТИСОСЛИК
ФАНЛАРИДАН

ДАСТУР ВА БАҲОЛАШ МЕЗОНИ

Самарқанд-2022 й.

Аннотация:

Дастур 08.00.05- Хизмат кўрсатиш тармоқлари иқтисодиёти ихтисослигига кирувчилар учун “Хизмат кўрсатиш соҳаси иқтисодиёти”, “Бухгалтерия хисоби”, “Туризм: назария ва амалиёт”, “Иқтисодий таҳлил ва аудит” ва “Молия ва солиқлар” фанлари асосида тузилди.

ТУЗУВЧИЛАР:

Сафаров Б.Ш.	-	СамДУ, Рақамли иқтисодиёт кафедраси мудир, иқтисодиёт фанлари доктори, профессор
Бакаев З.Т.		СамДУ, Рақамли иқтисодиёт кафедраси доценти, иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори.
Таниев А.Б.	-	СамДУ, Рақамли иқтисодиёт кафедраси доценти, иқтисодиёт фанлари номзоди

Дастур Инсон ресурсларини бошқариш факультетининг 2022 йил 23 июндаги № 12 сонли Кенгаш йиғилишида муҳокама қилинган ва тасдиқлашга тавсия этилган

КИРИШ

Хизмат кўрсатиш соҳасига эҳтиёж кундан-кунга, ойдан-ойга ва йилдан-йилга ошиб бормоқда. Чунки бунга объектив шароит яратилмоқда. Биринчидан, аҳолининг даромадлари кўпайиб, яшаш сифатининг ортиб бораётганлиги кўпгина янги-янги хизматларни талаб қилса, иккинчидан ишлаб чиқаришнинг такомиллашаётганлиги ҳам ушбу соҳанинг жадал ривожланишини талаб қилади. Хизмат кўрсатиш етарли бўлмаган жойда юқори самарадорликка эришиш ҳам бир мунча қийин. Шу туфайли ушбу соҳа энг тез ривожланишини талаб қиладиган соҳалардан бири бўлиб қолмоғи лозим.

Республикамизда амалга оширилаётган иқтисодий ислохатларнинг ҳозирги босқичида хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасининг миллмй иқтисодиётдаги ўрни ва роли йилдан-йилга ошиб бормоқда. Буни ушбу соҳанинг мамлакатимиз ялпи ички маҳсулотигаги (ЯИМ) улушининг ортиб бораётганлигида ҳам кўриш мумкин.

Мамлакатимизда хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш, унинг самарадорлигини ошириш ва сифатини кўтариш бўйича қилиниши лозим бўлган ишлар ҳали талайгина. Биринчидан, ушбу соҳада хўжалик юришининг бозор муносабатларига асосланган янги шароитларга мослашиш жараёни такомиллашишни талаб қилса, иккинчидан, уни комплекс ривожлантириш билан боғлиқ кўпгина муаммолар ҳам ўз ечимини кутмоқда. Учинчидан, ҳаёт шиддат билан ўзгариб бормоқдаки, улар хизматларнинг янги-янги турларини жорий қилишни тақозо қилади. Буларнинг барчаси мазкур соҳада фундаментал тадқиқотларни олиб бориш билан бирга мутахассисларни тайёрлашда ўқув адабиётларига ҳам киритиб, мукамал ўқитиш заруратини ҳам туғдиради.

08.00.05- Хизмат кўрсатиш тармоқлари иқтисодиёти ихтисослигининг вазифаси хизмат кўрсатиш фаолиятининг иқтисодий моҳияти, унинг бозор иқтисодиёти шароитидаги ўрни, хизмат кўрсатиш корхоналарида хизмат кўрсатиш фаолиятининг мақсадлари, хизмат кўрсатиш фаолиятининг иқтисодий ва ижтимоий самарадорлиги, хизмат кўрсатиш соҳасида тадбиркорлик, хизмат кўрсатиш корхона ва ташкилотларининг асосий фондлари, айланма маблағлари, хизмат кўрсатиш корхоналарида маркетинг хизматларини режалаштириш, хизмат кўрсатиш соҳаси ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш, хизмат кўрсатиш соҳасида инвестиция жараёнлари, ишлаб чиқариш ва сотиш харажатлари, хизмат кўрсатиш соҳаси корхона ва ташкилотларининг даромадлари ва рентабеллик даражаси каби масалаларни ўрганишдан иборат.

Ушбу мақсадга эришиш учун фан талабаларни назарий билимлар, амалий кўникмалар, ўсимликлар химояси ва энтомологик жараёнларга услубий ёндашув ҳамда илмий дунёқарашини шакллантириш вазифаларини бажарад Бунда, илғор педагогик технологиялардан фойдаланган ҳолда билимларни ошириш ва кўникма ҳосил қилишдан иборатдир.

08.00.05- Хизмат кўрсатиш тармоқлари иқтисодиёти ихтисослиги бўйича таянч докторантурага кирувчи даъвогарлар учун “Хизмат кўрсатиш соҳаси иқтисодиёти”, “Бухгалтерия ҳисоби”, “Туризм: назария ва амалиёт”, “Иқтисодий таҳлил ва аудит” ва “Молия ва солиқлар” фанларидан саволлар базаси шакллантирилган.

Бу фанлар ўз негизида қамраб олинган маълумотлар қуйида батафсил келтирилган.

ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИ ИҚТИСОДИЁТИ фани бўйича:

Хизмат кўрсатиш соҳаси иқтисодиёти фанининг назарий масалалари. Хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришга қаратилган давлат сиёсатининг асосий йўналишлари. Хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришнинг турлари ва ўзига хос хусусиятлари. Хизмат кўрсатиш соҳасини равожлантиришнинг концептуал йўналишлари ва уларнинг кенгайтирилган ишлаб чиқариш тизимидаги ўрни. Хизмат кўрсатиш соҳасида модернизациялаш, ва диверсификациялаш жараёнларини амалга ошириш йўллари. Хизмат кўрсатиш соҳасида инновациянинг моҳияти ва турларининг назарий масалалари. Хизмат кўрсатиш соҳасида самарадорликни ифодаловчи кўрсаткичлар тизими, уларнинг таснифи ва аниқланиш йўллари. Хизмат кўрсатиш соҳаси корхоналарида. Синергетик самара ва ундан фойдаланиш имкониятлари. Хизмат кўрсатиш соҳасида кластер усулидан фойдаланиш имкониятлари. Хизмат кўрсатиш соҳасида рақобат ва бизнес муҳити, уларнинг соҳани ривожлантиришдаги аҳамияти. Аҳолига кўрсатиладиган пулли хизматлар, уларнинг турлари, моҳияти ва ҳисобга олиш йўллари. Аҳолига кўрсатиладиган уй-жой, коммунал ва маиший хизматлар, уларни ҳисобга олиш тартиблари. Йўловчи ташиш транспорти хизматлари, уларнинг аҳамияти, турлари ва ҳисобга олиш йўллари. Алоқа, ахборотлаштириш ва таълим тизими хизматлари мазмуни ҳамда уларни ҳисобга олиш йўллари. Маданий, маиший ва сайёҳлик-экскурсия хизматлари турлари, уларнинг мазмуни ва ҳисобга олиш йўллари. Соғлиқни сақлаш (тиббий), санатория-курорт, соғломлаштириш, жисмоний маданият ва спорт хизматлари хизматларининг турлари, мазмуни ҳамда уларни ҳисобга олиш йўллари.

ТУРИЗМ: НАЗАРИЯ ВА АМАЛИЁТ фани бўйича:

«Туризм: назария ва амалиёт» фанига кириш. Хорижий туризм бозорини ривожлантириш тенденциялари. Саёҳатчи ва турист ҳақидаги тушунчаларнинг моҳияти. Туризм соҳасининг таснифланиши ва турлари. Туризм соҳасининг ресурслари. Туризм соҳасини ривожлантиришда Ўзбекистондаги тарихий шаҳарларнинг аҳамияти. Туризм соҳасидаги хизматлар ва маҳсулотлар. Туризм соҳасида жойлаштириш хизматлари. Туризм соҳасида овқатлантириш хизматлари. Туризм соҳасида транспорт

хизматлари. Гид-экскурсия хизматларини амалга ошириш жараёнлари. Туризм турларини ишлаб чиқиш технологияси. Туризм индустрияси ва инфратузилмаси. Экологик туризмни ривожлантиришнинг замонавий тенденциялари. Гастрономия туризмни ривожлантириш истикболлари. Хорижда қишлоқ туризмни ривожлантириш тажрибаси. Туризм соҳасини бошқаришнинг ташкилий тузилмаси ва маркетинги. Ўзбекистонда халқаро туризм ташкилотларнинг ўрни. Туризм соҳасини давлат томонидан бошқариш йўналишлари. Ўзбекистонда халқаро туризмни ривожлантириш истикболлари. Туризм хизматларини лицензиялаштириш, сертификатлаштириш ва стандартлаштириш. Туризм соҳасида халқаро ҳуқуқий ва меъёрий ҳужжатлар.

ИҚТИСОДИЙ ТАҲЛИЛ ВА АУДИТ ФАНИ БЎЙИЧА

фани бўйича:

Иқтисодий таҳлилнинг ривожланиш тарихи ва фан сифатида шаклланиши. Иқтисодий таҳлилнинг предмети, вазифалари ва мазмуни. Иқтисодий таҳлилнинг методи ва унда қўлланиладиган анъанавий усуллар. Иқтисодий таҳлилнинг турлари, ахборот манбалари ва иқтисодий таҳлил ишларини ташкил этиш. Корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолиятини ифодаловчи кўрсаткичларни таҳлил қилиш усуллари. Корхоналар молиявий фаолиятини таҳлил қилиш усуллари. Аудитнинг моҳияти, унинг мақсади ва вазифалари. Ўзбекистон Республикасида аудиторлик фаолиятининг ҳуқуқий асослари. Аудиторлик текширувнинг турлари ва шакллари. Аудиторлик текширишни режалаштириш. Аудиторлик текширувнинг якуний босқичи.

БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ФАНИ БЎЙИЧА

фани бўйича:

Бухгалтерия ҳисоби фанининг предмети ва усуллари. Бухгалтерия баланси, счётлар тизими ва икки ёқлама ёзув. Пул маблағлари ва ҳисоб-китоблар ҳисоби. Асосий воситалар, номоддий активлар ва материаллар ҳисоби. Меҳнат ва унга ҳақ тўлаш ҳисоби. Маҳсулот (иш, хизмат)лар ишлаб чиқариш харажатлари ва маҳсулот таннархи ҳисоби. Тайёр маҳсулот ва унинг сотилишини, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ҳисобга олиш. Капитал фондлар ва молиявий натижалар ҳисоби. Ҳисоботларни тузиш ва тақдим этиш.

МОЛИЯ ВА СОЛИҚЛАР ФАНИ БЎЙИЧА

фани бўйича:

Молия ва давлатнинг вужудга келиши, унинг ресурсларга бўлган эҳтиёжининг ривожланиши. Товар-пул, тақсимлаш, қайта тақсимлаш муносабатлари ва молия. Молиянинг ижтимоий-иқтисодий моҳияти, тараққиёт қонуниятлари, товар-пул муносабатларининг қамраб олиш соҳаси ва ижтимоий такрор ишлаб чиқаришдаги роли жамиятнинг иқтисодий тузуми, давлатнинг табиати ва функциялари билан белгиланиши. Молиянинг

ижтимоий-иқтисодий моҳиятини ифодаловчи таъриф. Молия ва молиявий муносабатларнинг характерли белгилари. Молия ёрдамида ифодаланадиган пул муносабатлари. Замонавий иқтисодиёт ва давлат молияси. Молия ва ишлаб чиқариш кучлари тараққиётининг даражаси. Молия ва кредит. Молия ва иш ҳақи. Молия ва солиқ. Уларнинг ўхшаш ва фарқли жиҳатлари. Молиянинг тақсимлаш ва назорат функциялари. Уларнинг ўзаро боғлиқлиги. Молия тизимининг соҳалари ва бўғинлари. Молия тизимининг таърифи. Молия тизимининг соҳалари ва бўғинлари. Давлат молияси ва маҳаллий молия ҳамда хўжалик юритувчи субъектлар молиясининг бўғинлари. Молия тизимининг ҳар бир соҳаси ва бўғинига пул фондлари ва даромадларини шакллантириш ва улардан фойдаланишнинг ўзига хос бўлган шакллари ва методларининг тегишли эканлиги. Молиявий бошқарувнинг мазмун-моҳияти. Молиявий бошқарувнинг бошқариладиган (объектлар) ва бошқарувчи (субъектлар) тизимлар ягоналигидан иборатлиги. Молиявий бошқарувнинг асосий методологик принциплари, конкрет методлари ва шакллари. Молиявий режалаштириш; башоратлаш (прогноزلаштириш); дастурлаштириш; молиявий тартибга солиш; молиявий назорат; молиявий қонунларни (қонунчиликни) қабул қилиш; молиявий ресурсларни жалб қилиш. Молиявий бошқарув органлари ва уларнинг вазифалари. Молия тизимини умумий бошқариш ва уни амалга оширувчи органлар. Молиявий режалаштириш ва башоратлаш. Ҳар қандай соци-ал-иқтисодий жараёнларни бошқариш тизимининг асосий бошқичларидан бири режалаштириш эканлиги. Унинг истиқболга йўналтирилган қарорларни қабул қилиш бўйича фаолият деб талқин қилиниши. Молиявий режалаштиришнинг таърифи. Молиявий режалаштириш ва молиявий режа. Молиявий режалаштиришнинг ҳаракат этиш доираси. Унинг асосий вазифалари. Молиявий режалаштириш амалиётида қўлланиладиган асосий методлар. Молиявий режалаштириш жараёнининг асосий бошқичлари. Молиявий режалаштириш турлари: стратегик молиявий режалаштириш; жорий молиявий режалаштириш, Молиявий назорат: мазмуни, соҳалари, объекти, предмети, тизими, вазифалари, принциплари. Молиявий назоратнинг предметини ифодаловчи молиявий кўрсаткичлар. Молиявий назорат молия функцияларининг амалга оширилиш шакли эканлиги. Молиявий назорат соҳалари: давлат молиявий назорати; нодавлат молиявий назорати. Молиявий назорат ўз ичига олувчи текширувлар. Молиявий назорат тизимининг бир типлилиги ва унинг элементлари. Молиявий назоратнинг олдида турган энг асосий вазифалар. Молиявий назоратнинг амалий характер касб этувчи принциплари: натижалилик; назоратчилар томонидан талаб қилинадиган талабларнинг аниқлиги ва мантиқийлиги; назорат субъектларининг сотиб олувчанмаслиги; текшириш ва тафтиш актларида келтирилган маълумотларнинг асосланганлиги ва исботланганлиги; превентивлик (молиявий бузилмалар эҳтимолининг огоҳлантирилувчанлиги); молиявий жиноятлар бўйича шубҳаланилаётган шахсларнинг айбсизлик (судгача) презумпцияси; турли назорат органлари фаолиятларининг мувофиқлаштирувчанлиги; ва б.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. А.Таниев, Ғ.Порсаев. Интернет маркетинг СамДУ, Дарслик 2020й.
2. А.Таниев Инноватсион иқтисодиёт СамДУ, Дарслик 2020-йил
3. Б. Сафаров, Ғ.Порсаев, Д.Усманова “Рақамли иқтисодиёт асослари” СамДУ, Дарслик 2020й.
4. Ҳискерсон. Бусинесс анд Информатион Сйстемс 3/е. Н. Й.: Жохн Вилей & Сонс, 2000.
5. Лаудон К. С., Лаудон Ж. П. Эссентиалс оф Манагемент информатион сйстемс: организатион анд течнологй. Нью Жерсей: Прентисе Халл, 2000.
6. Меасуринг тхе Информатион Сосиетй Репорт. Волуме 1. – Генева: ИТУ, 2017. – 156 п.
7. Меасуринг тхе Информатион Сосиетй Репорт. Волуме 2: ИСТ соунтрий профилес. – Генева: ИТУ, 2017. – 252 п.
8. Тхе Глобал Информатион Течнологй Репорт 2016: Инноватинг ин тхе Дигитал эсономй / Силжа Баллер, Соумитра Дутта, Бруно Ланвин. – Генева: Сорнелл Университй, ИНСЕАД, WEФ, 2017. – 463 п.
9. Тхе Глобал Инноватион Индекс 2018: энергизинг тхе Ворлд витх Инноватион / эдиторс: С. Дутта, Ф. Гуррай, Б. Ланвин. – Генева: Сорнелл Университй, ИНСЕАД, WIPO, 2018. – 430 п.
10. Ралпх М. Стаир, Георге W. Рейнолдс, Принсиплес оф Информатион Сйстемс. А Материал Аппроач – Нинтх эдитион. -2010 Соурсе Течнологй, Сенгаге Леарнинг.
11. Исаев Г.Н. Информатсионные системы в экономике: Учебник для студентов вузов. – М.: Омега-Л, 2011. – 462 с.
12. Ковалев, М.М. цифровая экономика – шанс для Беларуси / М.М.
13. Ковалев, Г.Г. Головенчик. – Минск: Изд. центр БГУ, 2018. – 328 с.
14. Основы цифровой экономики: учебное пособие / коллектив авторов; под ред. М.И. Столбова, Э.А. Бренделевой. – М.: Научная библиотека, 2018. – 238 с.
15. Стрелетс, И.А. Сетевая экономика и сетевые рынки: учеб. пособие / И.А.Стрелетс. – М: эксмо, 2006. – 208 с.
16. Акбарова З. Товар ва хизматлар бозори статистикаси. Ўқув кўлланма. Т.: Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси Адабиёт жамғармаси нашриёти, 2004. – 144 б.
17. Абулқосимов Ҳ. ва бош. Эркин иқтисодиёт тамойиллари. Т.: “Академия”, 2005. -52 б.
18. Абдуллаев Ё.А. Бозор иқтисодиёти асослари: 100 савол ва жавоб. - Мехнат, 1997.

**САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИНГ ТАЯНЧ
ДОКТОРАНТУРА ИХТИСОСЛИКЛАРИГА КИРИШ СИНОВЛАРИ
УЧУН МАХСУС ФАНЛАРДАН ДАЪВОГАРЛАРНИНГ
БИЛИМЛАРИНИ БАҲОЛАШ МЕЗОНИ**

Синов топшириш шакли	Ёзма
Ажратилган вақт	120 дақиқа
Саволлар сони	5
Ҳар бир савол учун белгиланган балл	20
Максимал балл	100
Ўтиш бали	55

Рақамли иқтисодиёт
кафедраси мудири

доц. З.Т.Бакаев

Инсон ресурсларини бошқариш
факултет декани

доц. Ш.Д. Джуракулов

